

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 652/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Renátou Smajdovou, Floriánska 1378/16, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 10 Csp 63/2017 z 28. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] prijíma na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 10 Csp 63/2017 z 28. mája 2020 v spojení s uznesením Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 10 Csp 63/2017 z 5. septembra 2017 a s opravným uznesením sp. zn. 10 Csp 63/2017 z 3. novembra 2017 n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 Csp 63/2017 z 28. mája 2020 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že právny predchodca sťažovateľov [REDACTED] (ďalej len „pôvodný žalobca“) sa na okresnom súde svojou žalobou domáhal proti žalovaným (v 1. rade spoločnosť [REDACTED] ako navrhovateľka dražby, v 2. rade spoločnosť [REDACTED], ako dražobník a v 3. rade [REDACTED] ako jediný účastník dražby a vydražiteľ, zároveň aj jediný spoločník a konateľ žalovanej v 1. rade) určenia neplatnosti dražby len vo vzťahu k draženým pozemkom v jeho vlastníctve. Predmetom dražby bol aj rodinný dom vo vlastníctve dlžníka.

3. Okresný súd uznesením z 2. júna 2017 konanie zastavil pre späťvzatie žaloby a pôvodnému žalobcovi uložil povinnosť nahradiť trovy žalovaným. Pôvodný žalobca 23. augusta 2017 zomrel, okresný súd mu však uznesením z 5. septembra 2017 v spojení s opravným uznesením z 3. novembra 2017 (spolu ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) uložil povinnosť zaplatiť trovy konania žalovaným vo výške 5 000,47 € (žalovanej v 1. rade v sume 2 093,22 €, žalovanej v 2. rade v sume 1 162,90 € a žalovanému v 3. rade v sume 1 744,35 €). Následne okresný súd uznesením z 22. februára 2018

v spojení s opravným uznesením z 28. mája 2020 rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi pôvodného žalobcu (sťažovateľmi). Po doručení uznesenia vyššieho súdneho úradníka sťažovatelia podali sťažnosť, ktorú okresný súd napadnutým rozhodnutím zamietol.

4. Podľa sťažovateľov je napadnuté rozhodnutie založené na zjavne nesprávnej interpretácii ustanovení príslušného zákona určujúceho výšku trov konania, má znaky svojvôle a jeho odôvodnenie je celkom nedostatočné. Konkrétne, posúdenie oceníteľnosti predmetu konania o určenie neplatnosti dražby a v nadväznosti na to aplikácia § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) namiesto § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky pri rozhodovaní o výške trov sú svojvoľné a arbitrárne. Sťažovatelia citujú závery okresného súdu, ktorý pri určení tarifnej hodnoty sporu vychádzal z jej určiteľnosti a z jej stotožnenia so sumou 74 325 €, za ktorú bol predmet dražby v celosti vydražený. Zotrvanie okresného súdu na dôvodoch uvedených v uznesení vyššieho súdneho úradníka a ich podporenie úvahami v bodoch 18 a 19 napadnutého rozhodnutia svojou arbitrárnosťou založilo taký závažný exces pri aplikácii vyhlášky, ktorý sa prejavil v porušení označených práv sťažovateľov.

5. Stabilizovaná judikatúra všeobecných súdov o neoceníteľnosti hodnoty konania o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby bola opakovane odobrená ústavným súdom (sp. zn. III. ÚS 510/2015 z 20. októbra 2015, sp. zn. II. ÚS 650/2016 zo 7. septembra 2016, sp. zn. III. ÚS 109/2017 a sp. zn. IV. ÚS 119/2019) a dôvody uvedené okresným súdom (poukaz na rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 226/2012 zo 4. júla 2012 a názory odbornej publikácie z roku 2015) to argumentačne nedokážu spochybníť.

6. Podporne sťažovatelia argumentujú aj spôsobom, akým je vyrubovaný súdny poplatok za takýto druh žaloby podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, podľa položky č. 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov, teda paušálnou sumou pri neoceníteľnom predmete konania, a preto by základ pre výpočet trov právneho

zastúpenia mal byť určený na základe rovnakých kritérií. Sťažovatelia upriamili pozornosť na rozdiel v spôsoboch výpočtu, ktorý v zmysle ich výpočtu predstavuje sumu 4 339,65 €, teda sumu nie bagateľnú.

7. V druhom okruhu námietok sťažovatelia pripomínajú nevysporiadanie sa s ich námietkou, že uznesenie vyššieho súdneho úradníka bolo vydané proti pôvodnému žalobcovi v čase, keď už nežil, a zaväzuje neexistujúci subjekt. Tento nedostatok nebolo podľa sťažovateľov možné odstrániť rozhodnutím o pokračovaní v konaní s jeho dedičmi.

7.1 Okresný súd sa v napadnutom rozhodnutí podľa sťažovateľov nevysporiadal ani s namietanou neúčelnosťou trov konania žalovanej v 1. rade a žalovaného v 3. rade spočívajúcou vo faktickej totožnosti týchto formálne samostatných subjektov. Išlo o jednoosobovú spoločnosť a jej spoločníka a konateľa v jednej osobe, mali totožné stanovisko i záujmy, preto ustanovenie samostatných právnych zástupcov účelnosť trov neodôvodňuje.

8. Na tomto základe sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že napadnutým rozhodnutím okresného súdu boli porušené ich v bode 1 označené práva, napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov konania.

9. Zároveň sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd do rozhodnutia vo veci samej odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia v spojení s uznesením vyššieho súdneho úradníka, pretože im hrozí v dôsledku výkonu napadnutého rozhodnutia závažná ujma a odložením vykonateľnosti nebude ohrozený verejný záujem.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10.1 V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

10.2 Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11.2 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

11.3 Podľa § 129 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12.1 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K ústavnej sťažnosti

13. Podanie sťažovateľov je ústavnou sťažnosťou v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v rámci prípravy na predbežné prerokovanie zameranej na splnenie zákonom ustanovených podmienok konania pred ústavným súdom zistil, že ústavnú sťažnosť podala oprávnená osoba – sťažovatelia ako účastníci civilného sporu (o určenie neplatnosti dražby) na strane žalobcu (§ 122 zákona o ústavnom súde), v zákonnej lehote (§ 124 zákona o ústavnom súde) a návrh je prípustný (§ 55 zákona o ústavnom súde). Sťažovatelia sú v konaní zastúpení advokátkou (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) na základe predloženého plnomocenstva výslovne udeleného na zastupovanie pred ústavným súdom. Ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné

náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všetky všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a všetky osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123 zákona o ústavnom súde).

14. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľov v senáte predbežne prerokoval a, nezistiac prítomnosť žiadneho z dôvodov na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v rozsahu vymedzenom vo výroku uznesenia o prijatí návrhu (bod 1 výroku). Opodstatnenosť tvrdení obsiahnutých v ústavnej sťažnosti ústavný súd posúdi v konaní vo veci samej po obstaraní listín, vyjadrení a vysvetlení účastníkov konania.

III.2 K návrhu na odklad vykonateľnosti

15. Podanie sťažovateľov obsahuje zároveň aj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Zo znenia § 129 zákona o ústavnom súde je možné vyvodiť, že ak má byť návrhu vyhovie, musí zároveň obsahovať dostatočnú identifikáciu dôvodov na rozhodnutie o odklade vykonateľnosti alebo vydanie dočasného opatrenia vrátane uvedenia skutkových okolností, o ktoré sa uvedené dôvody majú opierať, a pripojenia dôkazov o ich existencii, resp. splnení.

16. Ústavný súd preskúmal návrh sťažovateľov na odklad vykonateľnosti v kontexte ústavnej sťažnosti i napadnutého rozhodnutia a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre vyhovie návrhu. Z kontextu je zrejmé, že sťažovateľom bola uložená povinnosť na zaplatenie trov konania vo výške prevyšujúcej 5 000 €, s čím nesúhlasia, a do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej sa dožadujú odloženia vykonateľnosti uznesenia vyššieho súdneho úradníka a napadnutého rozhodnutia. Pre naplnenie podmienok pre vydanie rozhodnutia podľa § 129 zákona o ústavnom súde sa však vyžaduje, aby v príčinnej súvislosti s núteným výkonom povinností vyplývajúcich z takého exekučného titulu hrozila sťažovateľovi závažná ujma. Sťažovatelia v tomto zmysle svoj návrh dostatočne neodôvodnili, ich návrh zostal v polohe prepísania zákonného ustanovenia v časti návrhu výroku bez akejkoľvek opory o bližšie skutkové okolnosti osvedčujúce

naplnenie zákonom normovaných podmienok. Najvypuklejšie sa to prejavilo v otázke hrozby závažnej ujmy.

17. Ako odborná literatúra uvádza, hrozba závažnej ujmy musí byť pre sťažovateľa reálna a relatívne bezprostredná. Z okolností prípadu, ktoré sťažovateľ v návrhu na odklad vykonateľnosti tvrdí a osvedčuje, by preto malo vyplývať, že exekúcia, resp. nútený výkon ústavnou sťažnosťou napádaného rozhodnutia už prebieha alebo ho v najbližšej dobe možno reálne očakávať. Nemalo by ísť iba o hypotetickú možnosť, ktorá v budúcnosti prichádza do úvahy. Závažnosť neposudzuje ústavný súd abstraktne, ale s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu, zohľadňujúc charakter zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa a intenzitu jeho vplyvu na sťažovateľa s ohľadom na jeho subjektívne pomery. Hroziaca ujma je z hľadiska svojej závažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu o odklade vykonateľnosti relevantná najmä v prípadoch, ak sú negatívne dopady výkonu rozhodnutia na sťažovateľove pomery citelné a zároveň vytvárajú stav, ktorý je nereparovateľný alebo je reparovateľný len čiastočne, prípadne veľmi ťažko (MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. a kolektív. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 973 – 997.).

18. Ani pri maximálnej snahe o materiálny prístup k ochrane ústavnosti, aby poskytovaná ochrana bola reálna a efektívna, nie formálna a iluzórna, nie je možné zistené nedostatky návrhu na odklad vykonateľnosti bez vystavenia sa riziku prekročenia zákonných právomocí preklenúť, a preto aj s ohľadom na účel tohto právneho inštitútu a jeho procesnú dostupnosť nebolo možné návrhu na odklad vykonateľnosti vyhovieť, ako to je uvedené v bode 2 výroku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu